

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-1 ta' Marzu, 2005

Citazzjoni Numru. 807/2003

Tania Vassallo

Versus

Anna Rita *sive* Anita u Joseph konjuġi Camilleri

F'din il-kawża l-attriċi qiegħda tfittex għad-danni li ġarrbet meta ntaqtet minn karrozza misjuqa mill-konvenuta.

Fiċ-ċitazzjoni l-attriċi tgħid illi fil-15 ta' Frar 2002, meta hija kienet għaddejja bil-mixi fi Triq it-Tabib Zammit kantuniera ma' Triq il-Papa Piju XII, ġiet imtajra mill-vettura bin-numru AAN 528, misjuqa mill-konvenuta, u wegġgħet u ġarrbet debilità permanenti. Ġarrbet ukoll danni minħabba telf ta' xogħol u spejjeż mediċi. Billi qiegħda tgħid illi kienet il-konvenuta li taħti għall-incident, u l-konvenuta ġà nstabiet haġja fi proċeduri kriminali miġjuba kontra tagħha, iżda għalxejn sejħitilha kemm-il darba biex tersaq għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, l-attriċi fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti, wara li tgħid illi l-konvenuta weħedha taħti għall-incident tal-15 ta' Frar 2002, u tillikwida d-danni, tikkundanna lill-konvenuta

tħallasha d-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħax u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' l-ittri interpellatorji ta' l-1 ta' Mejju 2002 u tal-25 ta' Ġunju 2003.

Il-konvenuti ressq u l-eċċezzjoni illi l-inċident ma seħħ bi ħtija tal-konvenuta iżda bi ħtija ta' l-attriċi weħedha, u għalhekk huma ma għandhomx jagħmlu tajjeb għad-danni.

Din is-sentenza tallum hija biss dwar il-ħtija.

Il-post fejn seħħ l-inċident huwa salib-it-toroq bejn Triq it-Tabib Zammit u Triq il-Papa Piju XII, f'Hal Balzan, muri fuq l-iskizz tal-pulizija. Iż-żewġ toroq huma f'sens uniku: it-traffiku fi Triq il-Papa Piju XII igħaddi mix-xellug għall-lemin quddiem dak għaddej minn Triq it-Tabib Zammit, waqt illi t-traffiku fi Triq it-Tabib Zammit igħaddi mil-lemin għax-xellug quddiem dak għaddej minn Triq il-Papa Piju XII. It-traffiku għaddej fi Triq il-Papa Piju XII għandu l-preċedenza, u fi Triq it-Tabib Zammit hemm *stop sign* fejn din tidħol fi Triq il-Papa Piju XII u ftit aktar 'l isfel hemm *sleeping policeman*. L-inkroċju bejn it-toroq huwa forma ta' skorfina għax it-truf tal-linji tat-toroq ma jiltaqgħux f'angolu rett iżda huma maqtugħin, b'mod illi f'kull rokna hemm qisu triangolu miżjud mat-triq, u t-toroq fejn jiltaqgħu huma usa' milli huma aktar 'l isfel u aktar 'il fuq.

Il-partijiet irrakkontaw verżjonijiet x'aktarx differenti ta' kif seħħ l-inċident.

L-attriċi qalet illi hija kienet sejra taqşam Triq it-Tabib Zammit mill-usa' parti tagħha fil-kantuniera fejn tingħaqad magħha Triq il-Papa Piju XII, fin-naħa fejn hemm l-*istop sign*. Biex taqşam kellha għalhekk l-ewwel taqşam dak li sejjaħnielu t-triangolu miżjud biex imbagħad tkompli taqşam il-wisa' normali tat-triq. Hekk kif laħqet għamlet biss tliet passi ġiet fuqha l-vettura misjuqa mill-konvenuta, ġibdet lejha, laqtitha u tajritha. L-attriċi ntrefgħet fuq il-*bonnet* tal-karrozza tal-konvenuta u, meta l-karrozza waqfet ftit metri 'l fuq, tgerbet għal isfel u spiċċat ma' l-art qrib il-bankina tan-naħa l-oħra ta' Triq il-Papa Piju XII .

Il-konvenuta tgħid illi kienet qiegħda ssuq bil-mod ħafna għax kienet għadha kemm għaddiet fuq l-*sleeping policeman* fi Triq it-Tabib Zammit, u, meta waslet fuq l-*istop sign*, ħarset lejn ix-xellug, mnejn kien igħaddi t-traffiku, u ħarset ukoll lejn il-lemin. Billi t-triq ratha ħielsa daret lejn il-lemin biex tidħol fi Triq il-Papa Piju XII. Hekk

kif daħlet fi Triq il-Papa Piju XII, l-attriċi ħarġet f'daqqa biex taqsam mil-lemin tal-konvenuta għax-xellug, u ntlaqtet bit-tarf tal-lemin tal-*bumper*. Billi kienet qiegħda ssuq bil-mod il-konvenuta waqfet mill-ewwel u l-attriċi tgerbet fuq il-*bonnet* u spiċċat qrib il-bankina fuq ix-xellug tal-konvenuta. Magħfusa waqt il-kontro-eżami, il-konvenuta stqarret illi għandu mnejn illi ma waqfitx fuq l-*istop sign* u baqgħet għaddejja billi setgħet tara minn qabel illi t-triq kienet ħielsa mit-traffiku.

L-attriċi għalhekk qiegħda tgħid illi ntlaqtet meta kienet qiegħda taqsam Triq it-Tabib Zammit waqt illi l-konvenuta qiegħda tgħid illi laqtitha meta kienet qiegħda taqsam Triq il-Papa Piju XII.

Il-konvenuta tgħid illi l-verżjoni tagħha hija msaħħa bix-xhieda tas-Surgent tal-Pulizija u tax-xhud Maud Camilleri li kienet fuq il-post meta seħħ l-incident.

Meta xehed is-surgent qal illi, meta mar ikellem lill-attriċi l-isptar, din qaltlu illi ntlaqtet meta kienet qiegħda taqsam Triq il-Papa Piju XII. Is-surgent ma rax l-incident iseħħ, u xehed biss fuq dak li qalulu l-partijiet kif niżżlu hu fir-rapport. Ir-rapport fil-parti rilevanti jgħid hekk:

When spoken to, Vassallo [l-attriċi] gave her version that on that day she was walking in said street

It-triq li tissemma minnufih qabel din is-silta hija Triq it-Tabib Zammit, fejn fir-rapport jingħad illi "*The divisional police were informed by the Police H.Q. control room that a pedestrian had been hit by a car in Dr J. Zammit Street, Balzan*" Jidher għalhekk illi "*said street*" hija Triq it-Tabib Zammit, u ma hemm ebda kontradizzjoni bejn dak illi l-attriċi xehdet fil-qorti u dak li qalet meta rrakkontat l-incident l-ewwel darba lill-pulizija.

Ix-xhud Maud Camilleri qalet illi hi kienet miexja wara l-attriċi fuq il-bankina fi Triq il-Papa Piju XII, bit-triq fuq ix-xellug tagħhom. Ix-xhud qabzet lill-attriċi li għalhekk ġiet warajha. Imbagħad l-attriċi qasmet, b'linja djagonali, għan-naħa l-oħra ta' Triq il-Papa Piju XII u telgħet il-bankina ta' dik in-naħa. Wara, l-attriċi reggħet niżlet il-bankina u bdiet miexja mal-ġenb ta' xi karrozzi li kienu parkeġġjati ma' dik in-naħa, u kien f'dak il-waqt, meta kienet għadha fi Triq il-Papa Piju XII, illi ntlaqtet mill-konvenuta.

Il-qorti ma għandhiex dubji dwar is-sinċerità ta' din ix-xhud; madankollu, ix-xhud tista' tixhed biss fuq il-fatti kif tafhom hi. Wara li qieset illi din ix-xhud kienet qabżet lill-attriċi, u kompliet iżżid it-tul li bih qabżitha meta hi baqgħet miexja dritt waqt illi l-attriċi ħadet linja itwal għax qasmet it-triq, il-qorti tifhem illi x-xhud kienet sew quddiem l-attriċi meta seħħ l-inċident u għalhekk ma setgħetx tara sew x'kienet qiegħda tagħmel, warajha, l-attriċi. Għalhekk, fil-konflitt bejn il-verżjoni ta' din ix-xhud u dik ta' l-attriċi, il-qorti hija tal-fehma illi aktar għandha toqgħod fuq il-verżjoni ta' l-attriċi.

Li x'aktarx ġara huwa illi l-konvenuta, qabel ma kisret lejn il-lemin minn Triq it-Tabib Zammit għal ġo Triq il-Papa Piju XII, ma waqfitx għax ħarset biss lejn ix-xellug tagħha, billi mil-lemin ma jgħaddix traffiku, u għalhekk ma ratx lill-attriċi li, f'dak il-waqt, kienet qiegħda f'dak li sejjaħnielu t-triangolu miżjud mat-triq. Flok daret mal-linja tat-triq qatgħet il-linja — “*she cut the corner*”, fl-idjoma anglo-sassonu — billi għaddiet fuq it-triangolu, u hekk laqtet lill-attriċi.

Issa huwa minnu illi, kif sewwa qalu l-konvenuti waqt it-trattazzjoni bil-fomm, l-attriċi qabel ma taqsam it-triq kellha d-dmir li ma toħloqx emerġenza għat-traffiku li kien għaddej fit-triq, u kien imissha ħarset sew biex tara li t-triq kienet ħielsa qabel ma tibda taqsam, u illi, li kieku għamlet hekk, kienet tara lill-konvenuta ġejja u ma kinitx taqsam qabel ma l-konvenuta tkun għaddiet.

Fil-każ tallum, iżda, l-attriċi kienet għadha f'dak li sejjaħnielu t-triangolu u ma kinitx għadha qasmet il-linja proprja tat-triq. Ma għandniex nassumu illi, qabel ma taqsam dik il-linja u hekk taqsam quddiem it-traffiku, ma kinitx sejra tieqaf biex tara setgħetx taqsam bla perikolu. Tassew illi kienet tkun aktar bil-għaqal li kieku mxiet tul ieħor fuq il-bankina biex taqsam il-parti dejqa tat-triq, mhux l-usa' parti, u naqset ukoll meta nizlet il-bankina, għalkemm ma bdietx taqsam it-triq, qabel ma rat kienx ġej traffiku. Madankollu, għalkemm dan in-nuqqas jitfa' xi ħtija kontributorja fuq l-attriċi, ma jitfax il-ħtija kollha fuqha. Il-konvenuta, min-naħa l-oħra, naqset għax: (i) qabel ma lwiet qieset biss it-traffiku li seta' kien hemm fit-triq u mhux ukoll min kien għaddej bil-mixi, għax ħarset biss lejn ix-xellug, mnejn stenniet it-traffiku, u ma qagħditx wisq

attenta għal dak li kien hemm fuq il-lemin, tant illi lill-attributi ma rathix taħt il-bankina; (ii) flok żammet mal-linja t-triq qatgħet għad-dritt meta lwiet; u (iii) ma waqfitx fejn kellha tieqaf — “*stop*” ifisser “ieqaf għal kollox” u mhux “ieqaf biss jekk għaddej traffiku quddiemek” — u hekk ma tatx lilha nfisha ħin biżżejjed biex tesplora t-triq miż-żewġ naħat, meta t-triq taqdi mhux biss lit-traffiku iżda wkoll linnes li jimxu.

Wara li qieset dawn il-fatturi kollha, il-qorti hija tal-fehma illi l-attributi għandha għoxrin fil-mija (20%) tal-ħtija u l-konvenuta għandha tmenin fil-mija (80%).

Il-qorti għalhekk tipprovdi dwar l-ewwel talba ta' l-attributi billi tgħid illi l-konvenuta għandha tmenin fil-mija (80%) mill-ħtija għall-incident; tordna illi jitkompla s-smiġħ tal-kawża għall-għanijiet tat-talbiet l-oħra.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----